PEDAGOŠKO GRADIVO

VARUHI FORMULE

(»GUARDIANS OF THE FORMULA«)

VLOGE:

Doktor Mathe ..... ALEXIS MANENTI
Doktor Jammet ..... LIONEL ABELANSKI
Schwarzenberg ..... JÉRÉMIE LAHEURTE
Derval ..... OLIVIER BARTHÉLÉMY
Dragoslav ..... RADIVOJE BUKVIĆ
Pavle Savić ..... PREDRAG »MIKI« MANOJLOVIĆ
Leka Ranković ..... DRAGAN BJELOGRLIĆ
Aleš Babnik ..... JURIJ DREVENŠEK

USTVARJALCI FILMA:

režija ..... DRAGAN BJELOGRLIĆ
scenarij ..... VUK RŠUMOVIĆ
po romanu »Slučaj Vinča« ..... GORAN MILAŠINOVIĆ

žanr: **zgodovinska drama / triler**

Dolžina: 120 minut, oznaka “14+”

francoščina/srbščina

© 2023 ***FIVIA*** Vojnik, Vse pravice pridržane

spletna stran: www.fivia.si

Napovednik -> https://youtu.be/qKg3XzPHStY?si=KPL4_AdtHjcLfWHz

---

Teme za pogovor:

čudeži in čudežno, snemanje dokumentarnih filmov, družba, narava, prijateljstvo

Uporabno pri predmetih:

zgodovina, francoščina, slovenščina, družba, kemija/fizika, filmska vzgoja

---

KRATKA VSEBINA

Zgodba temelji na resničnih dogodkih.

Uprizoritev dogodkov neposredno po dolgo zamolčani nuklearni nesreči v srbski Vinči, ki so pripeljali do prelomnega izuma v medicini.

Oktober leta 1958. Hladna vojna je na vrhuncu. Delo priznanega pariškega zdravnika Mathéja z inštituta Curie v Parizu prekine nenaden prihod šestih jugoslovanskih znanstvenikov, ki so bili v poskusu sestavljanja atomske bombe izpostavljeni radioaktivnemu sevanju. Mathé je zgrožen, ker mora pomagati ljudem pri ukvarjanju z orožjem, ki bi lahko uničilo svet. Vseeno prevlada njegov humanistični značaj in ker za njihovo stanje ni zdravila, predlaga revolucionaren eksperiment - prvo transplantacijo kostnega mozga v zgodovini. Ali gre za tvegan eksperiment na človeških bitjih ali za iskreno željo pomagati soljudem z druge strani železne zavese?

"Svet je ideološko razcepljen. Svet je gospodarsko razdeljen. Spet smo na robu velike vojne. Rešita nas lahko samo človečnost in empatija. V filmu sem raziskoval, kako formula smrti lahko postane formula življenja." (Dragan Bjelogrlić)

NAGRADE/FESTIVALI

svetovna premiera Locarno Film Festival 2023

- nagrada Variety Piazza Grande (žirija kritikov filmske revije Variety) za najboljši film - Locarno FF
- nagrada Pardo Verde Ricola t.i. Zeleni Leopard (posebne žirije)-Locarno FF
- nagrada občinstva za najboljši film – Sarajevo Film Festival 2023

TRIVIA

- film je posnet po resnični zgodbi
- temelji na knjigi »Slučaj Vinča« profesorja Gorana Milašinoviča, ki je izšla leta 2017
- skladbo za film je naredil Roberto Magnifico (režiserjev dolgoletni sodelavec) in Konstrakta (srbska predstavnica za Pesem Evrovizije 2022)
- snemanje filma je trajalo eno leto na avtentičnih lokacijah v Srbiji, Sloveniji in Franciji
- svetovna premiera je bila na 76. filmskem festivalu v Locarnu 2023 na Piazza Grande
- film je imel gala projekcijo (regionalna premiera) 15. avgusta 2023 v Narodnem gledališču v Sarajevu in na festivalu prejel nagrado občinstva za najboljši film
- slovenski del filma je bil posnet v jedrskem reaktorju Instituta Jožef Stefan v Ljubljani in v Škofji Loki. Vidno vlogo agenta UDBE je odigral slovenski igralec Jurij Drevenšek

HUDE POSLEDICE SKRIVNOSTNE JEDERSKE NESREČE V VINČI

Predsednik Jugoslavije Josip Broz Tito je 17. maja 1958 ob priložnostni svečanosti v Inštitutu za nuklearne znanosti Vinča pri Beogradu s pritiskom na gumb zagnal prvi raziskovalni jedrski reaktor v Jugoslaviji, ki, mimogrede, sploh ni imel obratovalnega dovoljenja.

S tem je ta naša nekdanja skupna država postala peta država na svetu, ki se je ukvarjala z razvojem jedrske tehnologije. Medtem ko je bil Tito seveda popolnoma zavarovan pred morebitnim radioaktivnim žarčenjem, so bili v reaktorju zaposleni strokovnjaki veliko na slabšem. Varnostni sistemi v Vinči so namreč krepko zaostajali za varnostnimi standardi preostalih znanstvenih reaktorjev po svetu. Pregovor pravi, da gre vrč tako dolgo po vodo, dokler se ne razbije. In res. Do hude nesreče je prišlo še istega leta, ko so zadeve operaterjem zaradi neprevidnosti in nezadostne strokovnosti ušle izpod nadzora. V prvi povojni jedrski nesreči na svetu je bilo močno ožarčenih šest strokovnjakov operaterjev, med katerimi so bili nekateri še študenti. Eden izmed njih, 24-letni Života Vranić, je med zdravljenjem v Parizu umrl in tako postal prva povojna žrtev jedrskih poskusov na svetu. Ponesrečenci iz Vinče so bili tudi prvi ljudje na svetu, ki so jim presadili kostni mozeg. O nesreči se takrat v Jugoslaviji ni smelo ne pisati ne govoriti. Medtem ko se je svetovni tisk o odmevni nesreči razpisal na dolgo in široko, je beograjska *Politika* 21. novembra objavila zgolj kratko vest o uspešnem zdravljenju »atomistov«, 18. februarja naslednjega leta pa, da so bili iz Pariza premeščeni v beograjsko vojaško kliniko. Razloga za zapovedan domači molk sta bila, kot je bilo v nekaterih člankih mogoče prebrati šele po razpadu Jugoslavije, predvsem dva. Da bi prikrili »nacionalno sramoto« in da bi prikrili domnevne Titove ambicije, da na vojaškem področju tudi Jugoslavija postane jedrska sila. Nekateri pisci celo trdijo, da so jedrsko elektrarno v Krškem pravzaprav začeli graditi z namenom prikrivanja osnovne dejavnosti, povezane z razvojem jedrske tehnologije – razvoja jedrskega orožja. Članke o dogodku povzemamo po *Primorskem dnevniku*, ki so ga tiskali in izdajali v Trstu in tako ni sodil pod roko jugoslovanskih varnostnih služb ter cenzure.

POPOLNOMA IZOLIRANI JUGOSLOVANI V BOLNIŠNICI »FONDATION CURIE«

PARIZ, 22. – Šest tehnikov jugoslovanskega jedrskega inštituta iz Vinče, ki so postali žrtev atomskih izžarevanj, je že tri dni pod stalno kontrolo v pariški bolnišnici »Fondation Curie«, kjer so izolirani od ostalih s stenami, ki so jih prevlekli s posebnimi izolacijskimi ploščami.

Ponesrečenih tehnikov ne sme nihče obiskati, kajti to bi bilo zelo tvegano. Poleg tega pa je vsaka informacija o njih najstrože zabranjena. Na zahtevo jugoslovanskega veleposlaništva v Parizu in francoske komisije za jedrsko energijo, so se zdravniki in strežno osebje obvezali na popolno tajnost (…).

- *Primorski dnevnik, 23. oktobra 1958*

UGOTOVLJENI SO VZROKI OBOLENJA ŠESTIH SODELAVCEV V ATOMSKEM INŠTITUTU PRI BEOGRADU

(…) Komisija, ki je proučevala vzroke obolenja šestih sodelavcev v inštitutu za jedrska raziskovanja v Vinči pri Beogradu, je ugotovila, da je do čezmernega žarčenja prišlo zaradi nemarnosti in nebudnosti oseb, posebej odgovornih za delo reaktorja, in nezadostnost kvalificiranosti oseb, ki so 15. septembra bile zaposlene pri multireaktorju. Reaktor je izšel iz kontrole, kjer so bili odstranjeni varnostni elementi in signalne naprave. (…)

- *Primorski dnevnik, 26. oktobra 1958*

UMRL V PARIZU TEHNIK IZ VINČE

PARIZ, 20. – Iz uradnih krogov se je zvedelo, da je neki jugoslovanski atomski tehnik iz zavoda za jedrska raziskovanja v Vinči, ki je bil že nekaj časa na zdravljenju v pariški bolnišnici »Curie«, umrl pred nekaj dnevi. Njegovo truplo so včeraj pripeljali z letalom v Jugoslavijo. Predstavnik bolnišnice »Curie« je izjavil, da so tehnika zdravili z najmodernejšimi sistemi, ko so ga pripeljali z letalom iz Jugoslavije skupno z drugimi šestimi, ki so bili zaradi neke okvare podvrženi predolgemu žarčenju.
- *Primorski dnevnik, 21. novembra 1958*

ZDI SE, DA BO NOVO ZDRAVLJENJE JUGOSLOVANSKE ATOMISTE REŠILO

Pred tremi tedni smo poročali o veliki nesreči, do katere je prišlo v jugoslovanskem atomskem središču Vinči pri Beogradu. (…)
Do nesreče v Vinči je prišlo 15. oktobra letos in 21 dni se o zadevi ni govorilo (…). Čeprav se je stanje pacientov prve tri tedne kazalo kar dobro, so se nato začeli kazati hudi simptomi. Pacienti so postali plešasti, opazila se je splošna ošibelost, poslabšal se jim je vid, in kar je bilo najhujše, analize krvi so začele kazati, da rdeče in bele krvničke v krvi dobesedno izginjajo. Od tedaj se je v ustanovi »Curie« v Parizu začela borba na življenje in smrt. Prej omenjena strokovnjaka dr. Henri Duplan in dr. Maurice Jammet, nadalje dr. Mathe in dr. Courtail ter še kak drug zdravnik strokovnjak za te bolezni, so na petih pacientih poskusili način zdravljenja, ki se je pri dosedanjih poskusih na živalih vedno ponesrečil.
Poskus temelji na sledečem načelu; atomsko žarčenje povzroča tako imenovano levkemijo ali krvnega raka. Za omenjene paciente je to jasno pokazala analiza krvi, ko so bela in rdeča krvna telesca dobesedno izginila. Kot vemo, se krvna telesca ustvarjajo v kostnem mozgu. Ker je bil kostni mozeg zaradi žarčenja uničen ali pokvarjen, skratka za svojo funkcijo onesposobljen, ga je bilo treba zamenjati. (…)
Zdravljenje omenjenih ponesrečenih atomskih strokovnjakov je trenutno predmet zelo velikega zanimanja. Prej smo omenili, da dosedanji poskusi z vcepitvijo ali nekakšno transfuzijo kostnega mozga pri živalih niso uspeli. Pri omenjenih jugoslovanskih ponesrečenih atomistih pa kaže, da je uspelo. Zakaj? Ko so živalim vbrizgali kostni mozeg, so ga protitelesca sproti uničevala, tako da ni mogel sploh imeti učinka. Močno žarčenje, katerega žrtve so postali jugoslovanski atomski strokovnjaki, pa je, kot se zdi, uničilo ali onesposobilo tudi vsa protitelesca in zato je vbrizgani kostni mozeg deloval in poznejše analize krvi so pokazale, da se je krvno stanje pacientov naglo izboljšalo. (…)
- *Primorski dnevnik, 26. novembra 1958*

Vir: Digitalna knjižnica Slovenije – dLib.s

PEDAGOŠKO GRADIVO, 2023

distribucija v Sloveniji: ***FIVIA*** d.o.o., Vojnik

spletna stran: www.fivia.si